

SPIS TREŚCI

OD AUTORA	7
CZĘŚĆ TEORETYCZNA	9
ROZDZIAŁ I. NAUCZANIE ZORIENTOWANE NA UCZNIA:	
założenia podstawowe	9
1. Dwie orientacje w dydaktyce języków obcych	9
2. Analiza potrzeb uczących się	11
3. Rola czynników afektywnych	14
4. Związki pomiędzy afektywną i intelektualną sferą ludzkiej psychiki ..	16
5. Status ucznia w procesie nauczania i uczenia się języka obcego	18
6. Relacje pomiędzy nauczaniem a uczeniem się	22
7. Interakcja zamiast ćwiczeń	24
ROZDZIAŁ II. WRODZONE CECHY OSOBOWOŚCI UCZNIA	25
1. Wrodzone i nabyte cechy osobowości	25
2. Cechy wrodzone	27
2.1. Właściwości wiekowe	28
2.1.1. Średni wiek szkolny	32
2.1.2. Starszy wiek szkolny	36
2.2. Inteligencja i zdolności	38
2.3. Najważniejsze typologiczne cechy charakteru	41
2.3.1. Typ temperamentu	41
2.3.2. Typ osobowości	43
2.4. Cechy indywidualne	45
2.4.1. Empatia	45
2.4.2. Poziom lęku	46
2.4.3. Duch rywalizacji	47
2.4.4. Strategie i style uczenia się	48
2.4.4.1. Uwagi ogólne	48
2.4.4.2. Pojęcie strategii uczenia się	49

2.4.4.3. Proces — styl — strategia — technika	51
2.4.4.4. Czynniki determinujące wybór strategii uczenia się	52
2.4.4.5. Rodzaje strategii uczenia się	55
2.4.4.6. Rodzaje stylów uczenia się	61
2.4.5. Strategie komunikacyjne	63
2.4.5.1. Strategie komunikacyjne a strategie uczenia się ..	63
2.4.5.2. Pojęcie strategii komunikacyjnej	64
2.4.5.3. Rodzaje strategii komunikacyjnych	66
2.4.6. Strategie stosowane przez uczniów dobrych i wynikające z nich praktyczne wskazówki dla nauczyciela	70
ROZDZIAŁ III. NABYTE CECHY OSOBOWOŚCI UCZNIA	73
1. Nabyte cechy osobowości	73
2. Subiektywny obraz samego siebie	73
3. Subiektywny obraz procesu uczenia się języka	76
4. Postawa	77
5. Motywacja	80
5.1. Rola motywacji w procesie uczenia się języka obcego	80
5.2. Pojęcie motywu i motywacji	82
5.3. Najważniejsze cechy motywacji	85
5.3.1. Struktura motywacji	86
5.3.2. Dynamika motywacji	86
5.3.3. Intensywność motywacji	88
5.3.4. Inne cechy motywacji	90
5.4. Rodzaje motywacji	92
5.5. Przyczyny motywacji negatywnej	98
6. Nauczanie zorientowane na ucznia — podsumowanie	105
CZĘŚĆ PRAKTYCZNA	109
ROZDZIAŁ IV. MOTYWACJA A NAUCZYCIEL	109
1. Motyw nauczyciela	109
2. Indywidualny styl nauczania i jego części składowe	111
2.1. Cechy osobowościowe nauczyciela	112
2.2. Przygotowanie zawodowe i językowe nauczyciela	114
3. Rola nauczyciela w procesie dydaktycznym	119
4. Podstawowe funkcje nauczyciela	120
ROZDZIAŁ V. MOTYWACJA A CELE NAUCZANIA	124
1. Zasadność konkretyzacji celów	124
2. Aspekty konkretyzacji celów	126
2.1. Operacjonalizacja celów	126

2.2. Zasady formułowania celów	128
2.3. Specyfika celów krótkoterminowych	130

ROZDZIAŁ VI. MOTYWACJA A TREŚCI NAUCZANIA

1. Znaczenie treści nauczania w procesie dydaktycznym	134
2. Źródła relewantnej dla uczniów informacji	136
2.1. Codzienna rzeczywistość	136
2.2. Korelacja międzyprzedmiotowa	137
2.2.1. Znaczenie korelacji międzyprzedmiotowej	137
2.2.2. Możliwości skorelowania nauczania języka obcego z nauczaniem innych przedmiotów szkolnych	139
2.2.3. Niektóre formy korelacji międzyprzedmiotowej	143
2.3. Informacje realioznawcze	145
2.4. Indywidualne zainteresowania uczniów	148

ROZDZIAŁ VII. MOTYWACJA A ZASADY I TECHNIKI NAUCZANIA

0. Zasada nauczania a technika nauczania	150
1. Zasada komunikatywności	151
1.1. Pojęcie zasady komunikatywności	151
1.2. Potrzeba ukomunikatywnienia ćwiczeń językowych	152
1.3. Podstawowe sposoby ukomunikatywnienia ćwiczeń językowych	154
1.4. Zasada komunikatywności a system ćwiczeń językowych	159
1.4.1. Wiadomości — nawyki — umiejętności	159
1.4.2. Ćwiczenia przedkomunikacyjne	161
1.4.3. Ćwiczenia komunikacyjne	165
2. Zasada sytuacyjności	172
2.1. Pojęcie zasady sytuacyjności	172
2.2. Aspekty sytuacyjności nauczania	174
2.2.1. Sytuacyjność prezentacji nowego materiału językowego ..	175
2.2.2. Sytuacyjność ćwiczeń wdrażających i syntetycznych	175
2.2.2.1. Rola sytuacji ćwiczebnych w procesie dydaktycznym ..	175
2.2.2.2. Wymagania w odniesieniu do sytuacji ćwiczebnych ..	178
2.2.2.3. Rodzaje sytuacji ćwiczebnych	182
3. Zasada kognitywności	184
3.1. Pojęcie zasady kognitywności	184
3.2. Realizacja zasady świadomego nauczania w praktyce szkolnej ..	186
3.2.1. Realizacja zasady świadomego nauczania na etapie prezentacji ..	187
3.2.2. Realizacja zasady świadomego nauczania na etapie objaśniania	188
3.2.2.1. Rola objaśnień w procesie dydaktycznym	188
3.2.2.2. Funkcjonalny charakter objaśnień	189
3.2.2.2.1. Funkcjonalny charakter komentarza gramatycznego	191

3.2.2.2.2. Funkcjonalny charakter semantyzacji nowego słownictwa	199
3.2.2.3. Rola i miejsce języka ojczystego i tłumaczenia w fazie objaśniania	203
3.2.3. Realizacja zasady kognitywności na etapie wstępnego utrwalenia i kontekstualizacji	205
4. Zasada problemowości	207
4.1. Pojęcie zasady problemowości	207
4.2. Realizacja zasady problemowości w praktyce szkolnej	209
4.2.1. Realizacja zasady problemowości na etapie prezentacji i objaśniania	209
4.2.2. Realizacja zasady problemowości na etapie wstępnego utrwalania i kontekstualizacji	210
4.2.2.1. Ćwiczenia przedkomunikacyjne i komunikacyjne	210
4.2.2.2. Ćwiczenia niekomunikacyjne	213
5. Zasada nauczania poprzez grę i zabawę	215
5.1. Zasadność stosowania gier i zabaw w procesie dydaktycznym	215
5.2. Gry językowe	219
x 5.3. Techniki teatralne	222
5.4. Niektóre sposoby kształtowania wrażliwości estetycznej u uczniów	226
5.5. Rola humoru na lekcjach języka obcego	228
6. Zasada indywidualizacji	229
6.1. Pojęcie zasady indywidualizacji	229
6.2. Niektóre sposoby realizowania zasady indywidualizacji w praktyce szkolnej	230
6.2.1. Zasada indywidualizacji a nauczyciel	230
6.2.2. Zasada indywidualizacji a cele nauczania	231
6.2.3. Zasada indywidualizacji a treści nauczania	232
6.2.4. Zasada indywidualizacji a techniki nauczania	233
6.2.4.1. Nauczanie grupowe	234
6.2.4.1.1. Zalety nauczania grupowego	234
6.2.4.1.2. Organizacja pracy grupowej	234
6.2.4.1.3. Rodzaje ćwiczeń	235
6.2.4.2. Praca w parach	236
6.2.4.3. Nauczanie zróżnicowane	237
6.2.4.4. Zadania indywidualne	239
6.2.4.5. Różnicowanie zadań domowych	241
6.2.4.6. Lektura samodzielna	243
6.2.4.7. Zajęcia pozalekcyjne	244
6.2.5. Zasada indywidualizacji a środki nauczania	245
ROZDZIAŁ VIII. MOTYWACJA A ŚRODKI NAUCZANIA	246
PRZYPISY	251
CYTOWANA LITERATURA	260